

**Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы
Татар-Шуганы авыл жирлеге Советы
КАРАРЫ**

Зур Татар-Шуганы авылы

№ 56

« 26» июнь 2016 ел

Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы "Татар-Шуганы авыл жирлеге" муниципаль берәмлекендә жирләү эшен оештыру турыйндағы Нигезләмәне раслау хакында

Россия Федерациясе Президентының 1996 елның 29 июнендейгэ 1001 номерлы Указы, "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турыйнда" 2003 елның 06 октябрендәгэ 131-ФЗ номерлы, Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының "Жирләү һәм күмү эше турыйнда" 1996 елның 12 гыйнварындағы 8-ФЗ номерлы Указы, "Татар-Шуганы_ авыл жирлеге" муниципаль берәмлеке Уставы нигезендә

Татар-Шуганы авыл жирлеге Советы карар кабул итте:

1. Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы "Татар-Шуганы авыл жирлеге" муниципаль берәмлекендә жирләү эшен оештыру турыйндағы Нигезләмәне расларга.
2. Әлеге каарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында түбәндәгө веб-адрес буенча бастырып чыгарырга: <http://pravo.tatarstan.ru> һәм Азнакай муниципаль районының рәсми сайтында Интернет "мәгълүмат-коммуникацион центрендә түбәндәгө веб-адрес буенча" урнаштырырга: <http://aznakaevo.tatar.ru>.
3. Әлеге каарның үтәлешиен тикшереп торуны торак-коммуналь хужалық, тәзекләндерү, экология һәм жир мәсьәләләре буенча дайми комиссиягә йөкләргө.

Рәис

Г.З. Мияссарова

Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Татар-Шуганы авыл жирлеге Советының 2017 елның 26 июнендәге 56 номерлы карарына күшүмтә

Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы "Татар-Шуганы авыл жирлеге" муниципаль берәмлекендә жирләү эшен оештыру турыйндағы Нигезләмә

"Татар-Шуганы авыл жирлеге" муниципаль берәмлекендә (алга таба - Нигезләмә) күмү эшен оештыру турыйнда әлеге Нигезләмә Россия Федерациясе Президентының 1996 елның 29 июнендәге 1001 номерлы Указы нигезендә "Үлгөннәрне күмү буенча хезмәтләр күрсәту гарантияләре турыйнда", 12.01.1996 N 8-ФЗ "Жирләү һәм күмү эше турыйнда" гы Федераль законнары, 06.10.2003 N 131-ФЗ номерлы "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турыйнда" гы Указы, жирләү һәм күмү өлкәсендә башка норматив хокукий актлар, зиратларны, биналарны, күмү өчен санитар таләпләр (Сан2.821-2811-11) нигезендә эшләнгән.

Глава 1. Гомуми нигезләмәләр

1 статья. Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төп тәшенчәләр һәм терминнәр:

Әлеге нигезләмәдә түбәндәге тәшенчәләр кулланыла:

- жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы - жирле үзидарәнең вәкаләтле органы яисә жирле үзидарә органының жирләү һәм күмү эше өлкәсендә вәкаләтләр бирелгән вәкаләтле вазыйфай заты;

- жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт - түләүсез нигездә жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеген күрсәту максатларында муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары тарафыннан тәзелә торган оешма;

- жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге - жирләгендә дәүләт гарантияләрен тәэмим итү максатларында түләүсез нигездә жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт күрсәтүнең минималь исемлеге;

- күмү зонасы - зират территориясенең төп функциональ өлеше, анда күмү башкарыла, шул исәптән көлле урналарны күмү;

- жирләү урыннары - зиратны күмү зонасында бирелә торган жир кишәрлекләре;

- кабер ташлары (кабер ташлары) - күмү урыннарында урнашкан истәлекле корылмалар;

- ялгыз күмүләр - вафат булганнарны (һәлак булганнарны) күмү өчен жәмәгать зиратлары территориясендә бирелә торган, ире, якын туганнары, башка туганнары йә вафат булучының законлы вәкиле, шулай ук шәхесе эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән вафат булганнарны күмү урыннары;

- туганлық жирләүләре - үлгән ир яисә хатынның якын туганын шул ук жир кишәрлекендә жирләүне гарантияләү өчен жәмәгать зиратлары территориясендә түләүсез нигездә бирелә торган жирләү урыннары;

- гайлә (ыруглық) каберлекләре - өч һәм андан да күбрәк үлгән якын туганнарны, башка туганнарны күмү өчен жәмәгать зиратларында түләүле нигездә

(туганлыкны күмү урынын исәпкә алып) бирелә торган жирләү урыннары;

- гайлә өгъзалары - бергә яшәүче һәм уртак хужалык алып баручы туганлыкка (үзлеккә) бәйле затлар;
- буш күмү өчен ябық зиратлар - күмү зонасында күмү урыннары бирү өчен буш жир кишәрлекләре булмаган зиратлар;
- санитария-яклау зонасы - торак төzelештән, ландшафт-реакцион зонадан, ял зонасыннан һәм башка объектлардан күмү урыннарын аерып торучы зона, чикләрне мәжбүри рәвештә маxсус мәгълүмат билгеләре белән;
- жирләү - үлгән туганнарны күмү билгеләнгән тәртиптә бирелгән урында үлгән кешене күмү.

2 бүлек. ЖИРЛӘҮНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ГАРАНТИЯЛӘРЕ

2 статья. - жирләү буенча гарантияләнгән хезмәтләр исемлеге;

1. Үз өстенә күмү бурычын үз өстенә алган ир яисә хатынны, якын туганнарына, башка туганнарына, үлгән яисә башка затның законлы вәкиленә (алга таба - вафат булғанны күмүне гамәлгә ашыру бурычын үз өстенә алган зат) күмү буенча хезмәтләр исемлегенең түбәндәге бушлай нигездә күрсәтү гарантияләнә:

- 1) күмү өчен кирәkle документларны рәсмиләштерү (кумү хужасы таныклыгын һәм номерын бирү);
- 2) күмү өчен кирәkle табутны һәм башка предметларны (тукыма - х/б, такта, эчке килем комплекты, тукыма белән капланган табут) бирү һәм китерү;
- хатынның, якын туганнарының, башка туганнарының яисә вафат булучының законлы вәкиленең гәүдәсен фаш итү;
- 3) үлгән кешенең гәүдәсен (калдыкларын) зиратта (крематорийда) йөртү, ритуаль билгеләнештәге предметларны китерү буенча транспорт хезмәтләре күрсәтү;
- 4) күмү (кабер казу һәм кул күмү, алга таба көл белән урна бирү белән кремация);
- 5) күмү китапларын алып бару.

2. Түләүсез нигездә жирләү буенча хезмәтләр гарантияләнгән исемлеген күрсәтү күмү эшненең маxсуслаштырылган хезмәте, юридик һәм физик затлар тарафыннан башкарыла һәм мөрәҗәгать итү характерында була.

Бу максатларда түбәндәге документлар бирелә:

- түләүсез нигездә жирләү хезмәтләренең гарантияләнгән исемлеген күрсәтү турында ирекле формада гариза;

үлем турында медицина таныклыгы.

3. Үлгән кешене күмүне үз өстенә алган зат гражданлык хәле актларын теркәү органнарында мөстәкыйль рәвештә үлем турында таныклык рәсмиләштергән булса, жирләүгә социаль пособие түләү өчен түләү алу өчен вәкаләтле органга пособие түләү буенча түбәндәге документларны тапшыра:

- үлем турында таныклыкның күчермәсен, чынлык күшүмтасы белән чагыштыру өчен;

үлем турында белешмә.

4. Жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә курсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфаты, чын статьяның 1 өлешендәге 1 пунктында курсәтелгәннәрдән тыш, жирле үзидарә органы билгеләгән таләпләргә туры килергә тиеш.

5. Жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә курсәтелә торган хезмәтләрнең бәясе, әлеге статьяның 1 өлешендәге 1 пунктында курсәтелгәннәрдән тыш, Россия Федерациясе Пенсия фондының Азнакай

районындағы һәм Азнакай шәһәрендәге идарәсе, Россия Федерациясе Социаль иминият фонды бүлеге белән килештереп, жирле үзидарә органы тарафыннан билгеләнә.

6. Жирләу буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә курсәтелә торган 5 пунктта курсәтелгән хезмәтләр бәясе қуләме, инфляция дәрәҗәсен (куллану бәяләрен) исәпкә алыш, тиешле финанс елына Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә ел саен индексацияләнергә тиеш.

7. Вакытлыча хезмәткә яраксызлық очрагына һәм ана булу белән бәйле мәжбүри социаль иминиятләүгә тиешле булмаган пенсионерларны күмү өчен хезмәт курсәтүләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә бирелә торган хезмәтләрнен, Россия Федерациясе Пенсия фонды, федераль бюджет, Россия Федерациясе Социаль иминиятләштерү фонды бюджеты, Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән вакытлыча хезмәткә яраксызлық очрагына һәм вафат булу өненә мәжбүри социаль иминиятләү очрагына; вакытлыча эшкә яраксызлық очрагында һәм ата-ана булу белән бәйле очракта мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле булмаган үлгән гражданнарга, мәшгульлек хезмәтне органнары тәкъдиме буенча пенсияне вакытыннан алда рәсмиләштергән пенсионерларның вафат булу өненә (пенсионер вафат булу вакыты чыкканчы, вафат булу вакыты житкәнче, пенсия алу хокуки булган очракта); һәлак булу шарты булган гражданнарга мәжбүри социаль хезмәт өнендә вафат булу шарты булмаган очракта, вафат булу шарты белән социаль иминиләштерелергә тиешле инвалид өгъзаларның вафат булу шарты булган очракта, вафат булу ихтималы булган гайлә өгъзаларын вафат булу шарт вафат булу шарт булган очракта, вафат булу шарт булган пенсионерларның вафат булу шарт булган очракта, вафат булу шарт булган очракта, вафат булу шарт булган пенсионерның вафат булу шарт булган очракта, социаль хезмәт курсәтелергә тиешле пенсия алу.

8. Татар-Шуганы авыл жирлеге территорииясендә урнашкан жирләу эше мәсьәләләре буенча маҳсуслаштырылган хезмәт турында, жирләу өчен кирәклे документларны (адреслар һәм телефоннар белән) рәсмиләштерү урыннарында жирләу эше турында, түләүсез нигездә курсәтелә торган жирләу буенча хезмәтләр курсәтүнен гарантияләнгән исемлеге турында (һәр хезмәтнең бәясен курсәтеп), түләүсез нигездә хезмәт курсәтүләрнең гарантияле исемлеген курсәту өчен кирәкле документлар исемлеге турында, шулай ук жирләу һәм жирләу эше өлкәсендә вәкаләтле башкарма орган турында мәгълумат (адресларын һәм телефоннарын курсәтеп) сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм гражданлык хәле актларын теркәү органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3 статья. Үлгәннәрне күмү гарантияләре, ире, якын туганнары, башка туганнары яки үлгән кешенең законлы вәкиле, шулай ук шәхесе ачыкланмаган үлгән кешене күмү гарантияләре

1. Үлгәннәрне, хатынының, якын туганнарының, башка туганнарының йә үлгән затның законлы вәкиленең яисә аларны күмүне гамәлгә ашыру мөмкин булмаганда жирләу буенча хезмәт курсәтүләрнең гарантияләнгән исемлеге, шулай ук күмүне башкару бурычын үз өстенә алган башка затлар һәм шәхесе ачыкланмаган үлгән затлар булмаганда тубәндәгеләрне үз эченә ала:

- а) жирләу өчен кирәкле документларны рәсмиләштерү;
- 2) тән нурланышы,
- 3) табут бирү һәм илтеп житкерү,
- 4) үлгән кешенең гәүдәсен зиратка илтү,
- 5) күмү: жирләу өчен кабер казу һәм жирләу буенча хезмәтләр курсәту,

е) жирләү ритуаль теркәү билгесен урнаштыру.

2. Туганнарсыз, соралмаган һәм танылмаган үлүчеләрне үймү хезмәтләре түләүсез нигездә жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәтләр тарафыннан күрсәтелә.

3. Стоимость услуг по погребению безродных, невостребованных и неопознанных умерших устанавливается в соответствии с ч. 7 ст. 2 настоящего Положения.

4. Таныш булмаган үлгән кешеләрне үймү хокук саклау органнары ризалығы белән билгеләнгән вакытта гамәлгә ашырыла.

4 статья. Мәет жирләүгә социаль пособие

1. Мәет үлгән кешене үймүне үз өстенә алган затлар акчалары исәбеннән башкарылган очракта, күрсәтелгән затларга Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән күләмдә үймүгә социаль пособие түләнә.

2. Мәет жирләүгә яисә бер мәртәбә матди ярдәм күрсәтүгә социаль пособие билгеләү һәм түләү тәртибе Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә.

3 бүлек. ЖИРЛӘҮ ЭШЕНЕҢ НИГЕЗЛӘРЕ

5 статья. Жирләү һәм үймү эше өлкәсендә кулланыла торган мәлкәт

1. Жирләү һәм үймү эше өлкәсендә файдаланыла торган мәлкәтне биләү, андан файдалану һәм аның белән эш итү Россия Федерациясе законнары һәм муниципаль хокукий актлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Зиратлар урнашкан жир кишәрлекләре жир законнары нигезендә дайми (вакыты чикләнмәгән) файдалануга бирелә.

6 статья. Жирләү һәм үймү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы

1. Татар-Шуганы авыл жирлегендә жирләү һәм үймү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы булып Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районның "Татар-Шуганы авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге башкарма комитеты тора.

2. Жирләү һәм үймү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы карамагына тубәндәгеләр керә:

1) авыл жирлеге территориясендә ритуаль хезмәт күрсәтүләрне оештыру һәм үймү урыннарын карап тоту;

2) авыл жирлеге территориясендә жирләү урыннарын булдыру һәм оештыру түрүнда, зиратны ябу түрүнда, булган жирләү урыннарын күчерү (табигый бәлә-казалар куркынычы янаган очракта) түрүнда карап кабул итү;

3) жирләү һәм үймү эше өлкәсендә муниципаль программалар кабул итү һәм гамәлгә ашыру;

4) кануннар һәм әлеге Нигезләмә нигезендә үймү урыннарын урнаштыру өчен жир кишәрлекләре бирү;

санитария һәм экология таләпләре бозылганда үймү урынында эшчәнлекне туктатып тору яисә туктату, жибәрелгән хокук бозуларны бетерү буенча чаралар күрү;

6) жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләргә (тарифларга) бәяләрне раслау;

7) үймү урыннары күләмнәрен билгеләү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

8) зиратларны карап тоту һәм карап тоту кагыйдәләрен билгеләү;

9) гайлә (ыруглық) үймүләр реестрын булдыру һәм алып бару, муниципаль

зиратларда гайлә (бала табу) каберлеге өчен урын бирү яисә бирүдән баш тарту турында карап кабул итү;

10) жирле үзидарә органы карамагындағы зиратлар территориясендә житештерелгән барлық төр күмүләрне исәпкә алуны алып бару, шулай ук аларны инвентаризацияләү;

11) гамәлдәге законнарда каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

3. "Татар-Шуганы авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге башкарма комитеты жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт төзи, аңа күмү буенча бурыйчлар йөкләнә.

7 статья. Жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт

Күмү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәткә түбәндәгеләр йөкләнә:

1) жирләү хезмәтләренең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр күрсәтү;

2) вафат булганныарны, хатынына, якын туганнарына, башка туганнарына яисә вафат булганның законлы вәкиленә, шулай ук соралмаган һәм танылмаган вафат булганныарны күмү буенча хезмәтләр күрсәтү.

8 статья. Күмү хезмәтләре

Әлеге Нигезләмә максатларында жирләү хезмәтләренә жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнен гарантияләнгән исемлегендә каралган хезмәтләр керә.

9 статья. Моргка үлгәннәрне транспортлау белән бәйле төп мәсьәләләр

1. Йөкләү-бушату эшләрен дә кертеп, вафат булганныарны моргка күчерү медицина учреждениеләреннән әлеге медицина учреждениеләренең мәгълүмат чаралары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

2. Ире, якын туганнары, башка туганнары булмаган үлгән йә вафат булган, шулай ук суд-медицина экспертизасы (тикшеренүләр) һәм патолого-анатомик яру (медицина учреждениеләрендә вафат булганнын тыш) житештерү өчен вафат булган башка туганнары, шулай ук әлеге төр хезмәт күрсәтүләр өчен муниципаль контракт (килешү) төзегән юридик затлар яисә индивидуаль эшкуарлар ачыкланган яисә вафат булган мәет булган урыннардан моргка йөртү.

3. Әлеге статьяның 1 һәм 2 өлешләрендә каралмаган очракларда вафат булганныарны транспортировкалау үлгән кешене (яисә башка кызыксынуучы затларны) күмүне үз өстенә алган зат акчалары исәбеннән юридик затлар яисә индивидуаль эшкуарлар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

4 бүлек. Жирләү урыннары

10 статья. Зират

1. Муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан барлық зиратларны исәпкә ала, жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәненең ул билгеләгән тәртиптә вәкаләтле органы алып бара.

2. Ирекле жирләү өчен ябылган зиратларда санитар-эпидемиологик кагыйдәләрне һәм нормаларны (алга таба - санитария кагыйдәләре) үтәп, бары тик жирле үзидарә органының ирекле жирләү өчен зиратны ябу турындағы хокукый акты үз көченә кергәнче бирелгән туганлық, гайлә (бала табу), мактаулы күмү жирләре территориясендә генә жирләнә.

3. Зиратлар территориясендә аларның максатчан билгеләнеше белән туры килми торган берәр эшкуарлық эшчәнлеге тыела.

11 статья. Зиратларны карап totу həm карап totу кагыйдәләре

1. Жирле үзидарә органы карамагындағы зиратларны карап totу həm карау кагыйдәләре жирләу həm күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан билгеләнә.

2. Зират территориясендә юл хәрәкәте иминлеге турында Россия Федерациясе законнарын үтәп, транспорт чарапары өчен бушлай машина кую урыны каралырга тиеш.

3. Жирләу урыннарын чәчәкләр, материаллар белән сату итү шуши максатлар өчен бирелгән урыннарда гына үз компетенциясе чикләрендә жирләу həm күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан билгеләнгән урыннарда гына гамәлгә ашырыла.

5 бүлек. KYMY URЫNNARы

12 статья. Жирләу урыннары həm аларның төрләре

1. Элеге Нигезләмә максатларында күмү урыны тубәндәге төрләргә бүленә: ялгыз, тугандаш, гайлә (ыруглы), мактаулы төрләргә.

Жирләу həm күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы жирле үзидарә органы карамагындағы зиратлар территориясендә житештерелгән барлык күмүләрне исәпкә ала, шулай ук аларны инвентарьлаштыруны кимендә өч елга бер мәртәбә үткәре.

2. Иҗтимагый зиратлар территориясендә хәрби күмүләр (хәрби участоклар) өчен аерымланган жир кишәрлекләре (зоналар) həm үлгөн бер динне күмү каралырга мөмкин.

3. Жәмәгать зиратлары территориясендә халыкның радиация куркынычсызлығы өлкәсендәге Россия Федерациясе кануннарын həm санитария кагыйдәләрен үтәп, югары радиоактив фон булган үлгәннәрне күмү өчен аерым жир кишәрлекләре (зоналар) бирелергә мөмкин.

4. Зиратлар территориясендә житештерелгән жирләүләрне инвентаризацияләүне үткәру тәртибе, Россия Федерациясе законнары həm əлеге Нигезләмә таләпләре үтәлеп, жирләу өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан билгеләнә.

5. Россия Федерациясе законнары həm əлеге Нигезләмә нигезендә бирелгән күмү урыннары мәжбури рәвештә тартып алына алмый, шул исәптән күрсәтелгән урыннарда урнаштырылмаган (ташландык) каберләр булса да.

6. Жирләу урыннары зиратны планлаштыру нигезендә бирелә. Кайбер участоклар арасындағы ераклық 0,5 м, рәтләр арасында 0,75 м булырга тиеш.

7. Санитар-яклау зонасы чикләрендә həm юл кырыларында зиратны планлаштыруны бозып күмү рөхсәт ителми.

13 статья. Ялгыз күмүләр

1. Ялгыз күмү урыннары жирләу өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан, жирләу эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт мөрәжәгать иткән көнне, ялгыз күмү урыны бирү турында гариза белән түләүsez нигездә бирелә. Гаризага үлем турында таныклыкның күчермәсе (дөреслек күшымтасы белән) күшымта итеп бирелә. Ялгыз күмү урыннары шәхесе ачыкланмаган үлгән кешеләрне күмү өчен бирелгән очракта, гаризага өстәмә рәвештә эчке эшләр органнарының əлеге вафат булганнарны күмүгә ризалыгын раслый торган документ күчермәсе дә өстәлә (чынбарлыгын теркәп, төргәк өчен

беркетелә).

2. Ялғыз күмү күләме 5 кв.м дан арта алмый (2,5 м x 2,0 м).

Бер дәрәжәдә жирләу бер урында - 1.

3. Ялғыз күмү өчен урыннар бирелгендә, әлеге статьяның 4 өлешенде билгеләнгән очрактардан тыш, жирләу өлкәсендә һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан ялғыз күмү турында таныклық бирелми.

4. Якын туганнар, башка туганнар барлық килгән очракта, аларның язма мәрәжәгате һәм туганлық мәнәсәбәтләрен раслыый торган документлар бирү нигезендә, жирләу һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан, санитария кагыйдәләрен үтәгән килеш, туганын әлеге кабергә күмү турында таныклық бирелә.

14 статья. Төп күмү

1. Туганнары күмү урыннары жирле үзидарәнең жирләу өлкәсендә вәкаләтле органы тарафыннан, вафат булган, махсуслаштырылган хезмәтне жирләу бурычын үз өстенә алган затның, туганлық жирләу эше яисә башка хужалық итүче субъектны күмү турында гариза белән жирләу бурычын үз өстенә алган затның мәрәжәгате көнендә түләүсез нигездә бирелә. Гаризага үлем турында таныклыкның күчермәсе (төргәк өчен чын нәхә күшымтасы белән), урнаны көл белән күмгәндә, өстәмә рәвештә гаризага кремация турында белешмә күчермәсе өстәлә (чының чагыштыру өчен күшымта белән).

2. Тұғыз жирләу қүләме 10 кв.м (2,5 м x 4 м) артып китә алмый.

Күмү бер дәрәжәдә бер урында - 2.

3. Мәет жирләу һәм күмү эше өлкәсендә вәкаләтле жирле үзидарә органнары тарафыннан туганлық жирләу урыны бирелгендә, туганлық жирләу турында таныклық бирелә.

15 статья. Гайлә (ыруглық) күмүләр

1. Гайлә (ыруглық) күмүләрен төзү урыннары чын жирләргә дә, булачак күмүләргә дә бирелә.

2. Зират территориясендә гайлә (ыруглық) күмү зонасы мәйданы зиратны күмү зонасының гомуми мәйданының 1/3 өлешеннән артмаска тиеш.

3. Жирләу һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы жирле үзидарә органы карамагындағы зиратлар территориясендә гайлә (бала табу) каберлеге өчен урын бирү яисә бирүдән баш тарту турында карап кабул итә, гайлә (бала табу) күмүләре реестрын төзи һәм алып бара.

4. Гайлә (бала табу) жирләу өчен урын бирү турындағы мәсьәләне хәл итү өчен жирләу һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органына түбәндәге документлар тапшырыла:

1) гайлә (ыруглық) күмүне төзү өчен урын бирү турында гариза;

2) мәрәжәгать итүченен шәхесен таныклы торган паспорт яисә башка документ күчермәсен, аны төшереп калдыру өчен нигез күшымта белән;

3) ике һәм аннан да якын туганның (башка туганнарың) булуын раслаучы документларның исемлек өчен нигез салуучылар күшымтасы белән күчермәләре.

Әлеге Нигезләмәдә каралмаган башка документлар бирү таләбе рөхсәт ителми.

Барлық тапшырылган документлар да мәрәжәгать итүчегә шушы статьяда күрсәтелгән документларны тапшырган көнне аларны кабул итү датасы турында тамга белән тапшырыла торган опись буенча кабул ителә.

Жирләу һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы бирелгән документларны исәпкә алуны һәм саклауны тәэммин итә.

5. Гайлә (бала табу) күмү урыны киләчәктә жирләу өчен урын бирелсә, гайлә (бала табу) күмү өчен урын бирү яисә аны тәкъдим итүдән баш тарту турындағы карап гариза барлық кирәkle документлар белән алынган көннән алып ундурут

календарь көннөн артмаган срока кабул ителә.

Әгәр жирләү хәзерге вакытта гамәлгә ашырылырга тиеш булса, гайлә (бала табу) күмү өчен урын бирү яисә аны бирүдән баш тарту турында карар мөрәжәгать итүче тарафыннан жирләү өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органына жирләү һәм күмү эше (күмү көннөн кадәр бер көннөн дә соңға калмыйча) үлем турында медицина таныклығы яисә гражданлық хәле актларын теркәү органнары биргән үлем турында таныклық, шулай ук әлеге статьяның 4өлешендә күрсәтелгән документларны бирү көннөндә кабул ителә.

7. Гайлә (бала табу) күмү урыны құләме 12 кв.метрдан арта алмый (туганлық жирләнүе өчен бушлай урынны исәпкә алып).

8. Гайлә (бала табу) күмү турындағы таныклықта түбәндәгеләр күрсәтелә: гайлә (бала табу) каберлеге өчен урын бирелгән зиратның исеме; гайлә (бала табу) каберлеге құләме, зиратта урнашу урыны (квартал, сектор, участок номеры); гайлә (бала табу) күмү теркәлгән затның фамилиясе, исеме, атасының исеме, шулай ук законнар нигезендә башка белешмәләр.

Гайлә (бала табу) жирләү өчен бирелгән урын турындағы мәгълүмат жирле үзидарәнең жирләү һәм күмү эше өлкәсендәге вәкаләтле органы тарафыннан Гайлә (бала табу) күмүләр реестрына ул бирелгән көннөн алып өч әш көне эчендә кертелә.

16 статья. Мактаулы күмүләр

1. Жәмәгать зиратлары территориясендә Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Азнакай муниципаль районы, Татар-Шуганы авыл жирлеге алдындағы казанышлары булган вафат булган гражданнар истәлеген мәңгеләштерү максаттарында жирләү һәм күмү эше өлкәсендә вәкаләтле жирле үзидарә органы каары нигезендә мактаулы күмү өчен аерым жир кишәрлекләре (зоналар) карала ала.

2. Мактаулы күмү урыннары - күмелгән урыннар (кагыйдә буларак, зиратның төп аллеясе буйлап урнашкан, уңайлы яқын килүләре һәм яхшы күзәтүләре булган зиратның төп аллеясы буйлап урнашкан) жирләү кызыксынуучы затлар яисә оешмаларның үтенечнамәсе буенча түләүсез нигездә жирләү өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Азнакай муниципаль районы, Татар-Шуганы авыл жирлеге тарафыннан вафат булган һәм вафат булган иренен, туганнарының, башка туганнарының яисә законлы вәкиленен үтенече буенча түләүсез нигездә бирелә.

3. Мактаулы күмүләр өчен урын құләме - 6 кв.м мәйданлы участок.

4. Күмү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан мактаулы жирләү урыны бирелгәндә мактаулы күмү турында таныклық бирелә.

17 статья. Жирләү

1. Туганнары, гайлә (ыруглық), мактаулы күмү урынында түбәндәге документлар бирелә:

1) жирләү турында гариза;

2) тиешле күмү турында таныклық;

3) гариза бирүченең шәхесен таныклаучы паспортын яисә башка документны, чынын беркетеп, чагыштыру өчен;

4) жирләү урынында теркәлгән затның нотариаль таныкланган ризалығы (мөрәжәгать итүче әлеге урында күмү урынында теркәлгән зат булмаган очракта);

5) үтерү турында таныклыкның күчермәсен, аны төшереп калдыру өчен нигез була.

Мөрәжәгать итүченең күрсәтелгән документларның күчермәләре булмаган очракта, аларны әзерләү жирләү һәм күмү эше өлкәсендә вәкаләтле жирле үзидарә органы хезмәткәрләре тарафыннан үз компетенциясе нигезендә тәэммин ителә.

Әлеге Нигезлөмәдә каралмаган башка документларны тапшыруны таләп итү рәхсәт ителми.

18 статья. Жирләүләрне теркәү (яңадан теркәү)

1. Жирле үзидарә органы карамагындағы зират территориясендә житештерелгән һәр күмү жирле үзидарәнен жирләү һәм күмү эше өлкәсендәге вәкаләтле органы тарафыннан күмүләрне теркәү кенәгәсендә теркәлә. Күмүне теркәү турындағы язма күмү турындағы танықлыкка кертелә.

Күмү урыннарын теркәү кенәгәсендә күмүләрне теркәү һәм күмү турында танықлыклар бирү өчен түләү алышымый.

2. Күмү урыннарын һәм күмү турында танықлыкларны теркәү кенәгәләре күмү һәм күмү эше өлкәсендә вәкаләтле орган тарафыннан раслана.

Күләмнәрне теркәү китапларын алып бару тәртибе жирләү һәм күмү эше өлкәсендә вәкаләтле орган тарафыннан билгеләнә.

Авыл жирлегендә жирләүләрне теркәү кенәгәләрен саклауны Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районнының "Татар-Шуганы авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге башкарма комитеты тикшереп тора.

3. Жирләүләрне теркәү китаплары катый хисап документлары булып тора һәм дайими саклау эшләренә карый.

Күрсәтелгән китаплар жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнен вәкаләтле органы тарафыннан муниципаль архивка жирләү өлкәсендә, жирләү эше өлкәсендә билгеләнгән тәртиптә дайими саклауга тапшырыла.

4. Башка затларга күмүне яңадан теркәү гариза бирү характеристында була һәм, яңадан теркәлү сәбәпләрен күрсәтеп, гариза нигезендә күмү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнен вәкаләтле органы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Гайлә (ыруглық) күмүгә карата яңадан теркәлү якын туганнарда һәм башка туганнарда башкарыла, ә андыйлар булмаганды - башка затларга.

5. Жирләүләрне яңадан теркәгәндә жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнен вәкаләтле органы тарафыннан күмүләрне теркәү китабына һәм күмү турында танықлыкка тиешле үзгәрешләр кертелә.

Жирләүләрне теркәү китабына үзгәрешләр керту өчен түләү алу һәм күмү турында танықлыкта башкарылмый.

6. Гайлә (бала табу) күмүләрен яңадан теркәү турындағы мәгълүмат жирле үзидарәнен жирләү һәм күмү эше өлкәсендәге вәкаләтле органы тарафыннан Гайлә (бала табу) күмүләр реестрына яңадан теркәлү узган көннән алып өч әш көне эчендә кертелә.

19 статья. Үлем корылмалары (кабер ташлары) аларны теркәү

1. Жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнен вәкаләтле органы кабер өстендейге корылмаларның (кабер ташларының) биеклеге буенча чикләүләр билгеләргә хокуклы.

Үлем корылмалары (кабер ташлары) югарырак булмаган биеклек белән билгеләнә:

- һәйкәлләр - 2 метрдан артык түгел;
- Койма - 1,2 метрдан югары түгел.

2. һәр кабер нигезендәге корылманы (кабер ташын) теркәүне һәм алмаштыруны күмү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнен вәкаләтле органы гамәлгә ашыра, бу хакта кабер өстендейге корылмаларны (кабер ташларын) теркәү кенәгәсендә һәм күмү турында танықлыкта тиешле язма эшләнә.

Кабер өстендейге корылмаларны (кабер ташларын) теркәү кенәгәсендә урнаштыру һәм алмаштыру өчен түләү алу һәм тиешле язуны күмү турындағы танықлыкка керту башкарылмый.

3. Кабер өстендейге корылмаларны (кабер ташларын) урнаштыру һәм алмаштыру исеменә күмү урыны теркәлгән зат яисә аның вәкиле тарафыннан

шәхесне танықлаучы паспорт яисә башка документ, күмү турында таныклық, шулай ук кабер өстендәге корылманы (кабер ташларын) әзерләү (сатып алу) турында документ күрсәтелгәндә башкарыла.

4. Кабер өстендәге корылмаларны (кабер ташларын) теркәу китаплары катый хисап документлары булып тора һәм жирле үзидарәнең жирләү һәм күмү эше өлкәсендәге вәкаләтле органында дайми сакланырга тиеш.

5. Кабер өстендәге корылмаларны (кабер ташларын) теркәу китабы үрнәге, аны алып бару һәм дайми саклау өчен әзерләү тәртибе авыл жирлегенең жирләү һәм күмү эше өлкәсендәге вәкаләтле органы тарафыннан билгеләнә.

20 статья. Зиратларны карап тотуга санитар һәм экологик таләпләр

1. Зиратларда эшчәнлек санитария һәм экология таләпләре һәм жирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырыла, ул авыл жирлегенең вәкаләтле органы тарафыннан билгеләнә.

2. Жирдә жирләү урыннарының санитар-эпидемиологик құзәтчелеге һәм экологик контроле Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеке өлкәсендә құзәтчелек буенча федераль хезмәтнең Татарстан Республикасы буенча идарәсе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Мәет жирләү урынын тотуга санитария һәм экология таләпләре бозылганда, авыл жирлегенең вәкаләтле органы күмү урынында эшчәнлекне туктатып торырга яисә туктатырга, жибәрелгән хокук бозуларны бетерү һәм кеше сәламәтлегенә, шулай ук жирләүнен яңа урынын булдыру буенча чараптар күрергә тиеш.

4. Жирләгендә кулланыла торған предметлар һәм матдәләр (табутлар, урналар, веноклар, бальзамлый торған матдәләр) санитар-эпидемиологик таләпләргә һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге таләпләргә туры килергә тиеш.

6 булек. Йомгаклау нигезләмәләре

21 статья. Нигезләмәне үтәмәгән өчен җаваплылық

1. Әлеге Нигезләмәне бозуга юл куйган затлар гамәлдәге законнар нигезендә җаваплы булалар.